

Пуковник Бранко С. Мишић, начелник
Високих студија безбедности и одбране

ЛИДЕРИ У СИСТЕМУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Многи полазници Високих студија безбедности и одбране данас заузимају високе руководеће функције у систему националне безбедности – од министарских и функција државних секретара и помоћника министара, затим других високих руководећих дужности у министарствима и агенцијама Владе Републике Србије, па до командантских и руководећих дужности на стратегјском, оперативном и здружено-тактичком нивоу у Војсци Србије. То је можда и најбољи доказ успешности, али и потребе за таквим обликом усавршавања кадрова за системе националне безбедности и одбране.

Пише Драгана МАРКОВИЋ

За националну безбедност изузетно важан вид усавршавања су свакако Високе студије безбедности и одбране (ВСБО). Та организациона целина у Школи националне одбране „Војвода Радомир Путник, Универзитета одбран, дефинисана је као четврти и највиши ниво каријерног усавршавања официра, високих службеника министарстава и агенција Владе и Народне скупштине Републике Србије, а нису ретки ни полазници тог ранга из других земаља. Са начелником ВСБО пуковником Бранком Мишићем разговарамо о организацији тог облика усавршавања, наставном програму и процесу, праћењу актуелних безбедносних изазова, знању и стручности које студије нуде као препоруку за успешно обављање читавог низа руководећих улога у можда најзначајнијој области и основном предуслову за успешно функционисање државе.

Недавно је 11. класа завршила своје усавршавање на Високим студијама безбедности и одбране, као најбројнија до сада. Било би занимљиво чути од Вас одређујуће податке из историје овог облика усавршавања? Када је установљено и са каквим циљем?

– Национална безбедност Републике Србије, како је то дефинисано у *Стратегији националне безбедности Републике Србије*, представља објективно стање заштићености њених националних вредности и интереса од свих облика угрожавања, те субјективан осећај безбедности грађана Републике Србије. Такође представља резултанту утицаја стратегијског окружења и предузетих мера и активности свих државних органа и институција у извршавању безбедносних функција, као и деловања других субјеката у свим областима друштвеног живота. Сходно томе обављање послова у управљачком и извршном делу система националне безбедности, као нормативно, структур-

но и функционално уређене целине, чијом се делатношћу обезбеђује заштита и остваривање националних интереса Републике Србије, захтева и адекватна кадровска решења, едукована и оспособљена за преузимање руководећих улога у можда најзначајнијој области и основном предуделу за успешно функционисање државе у целини – њеној свеобухватној безбедности, стабилности и очувању националних вредности и интереса уопште.

Основна замисао за организовање таквог облика и нивоа усавршавања као што су Високе студије безбедности и одбране проистекла је превасходно из потребе да се високим официрима и припадницима Министарства одбране и Војске Србије, као и припадницима других субјеката и снага националне безбедности (Народне скупштине, Председништва, Владе, њених министарстава, агенција и других надлежних органа државне управе) пруже додатна теоретска и практична знања, потребна за њихово адекватно ангажовање на стратегијском нивоу у систему националне безбедности Републике Србије. Такође, имајући у виду чињеницу да национална безбедност није предмет интересовања и деловања само „министарстава силе”, војске, полиције и специјализованих служби већ свих елемената управљања државом, као и друштва у целини, било је неопходно да се на једном месту окупи и усавршава кадар за управљање и руковођење елементима и процесима система националне безбедности на стратегијском нивоу у нашој држави.

Дакле, ВСБО су јединствен облик усавршавања и стицања нових знања из области безбедности и одбране, намењен додатној едукацији актуелних и будућих стратегијских руководиљаца и лидера у систему националне безбедности Републике Србије. Школа националне одбране „Војвода Радомир Путник” Универзитета одбране препозната је као институција која, у сарадњи са другим универзитетским институцијама и научним установама, поседује кадровске и техничке потенцијале за организовање таквог облика усавршавања.

Стога су 2011. године одлукама министра одбране и основане Високе студије безбедности и одбране (ВСБО) као четврти ниво каријерног усавршавања у Школи националне одбране, које је од 2012, када је усавршавање похађала и завршила прва генерација, закључно са 2022, успешно завршило једанаест класа, односно 158 полазника.

Шта данас чини окосницу наставног процеса, плана и програма?

– Полазећи од чињенице да *Стратегија националне безбедности Републике Србије*, као највиши стратешки документ који сублимира, анализира и дефинише стратегијско окружење, националне вредности и интересе, односно њихову заштиту и одбрану од актуелних изазова, ризика и претњи безбедности у најширем смислу, то је ло-

гично да, најопштије схваћено, управо тај документ представља исходите тема и садржаја за изучавање на Високим студијама безбедности и одбране.

Програм усавршавања ВСБО од самог почетка дефинисан је релативно флексибилно, с обзиром на шире постављен дијапазон тема и садржаја за изучавање, тако да омогућава наставницима да са сваком генерацијом полазника обрађује и дискутује о актуелним процесима националне и међународне безбедности, односно да детерминисана теоријска знања обогате сазнањима и примерима из текуће праксе међународних односа, као и о савременим безбедносним изазовима, ризицима и претњама.

Поред таквог перманентног и цикличног иновирања наставних садржаја, Програмом усавршавања ВСБО из 2019. године (када је усвојена и актуелна Стратегија националне безбедности Републике Србије) наставне теме и садржаји груписани су у четири целине – наставна подручја: 1) Стратегијско окружење, 2) Безбедност и одбрана, 3) Управљање системом националне безбедности и 4) Вођство на стратегијском нивоу. Из њихових назива видљиво је шта је предмет изучавања заступљених наставних садржаја – од теорије и праксе међународних односа, геостратегије и геополитике, анализе актуелних безбедносних изазова, преко упознавања са системима националне и колективне безбедности, стицања знања о функционисању елемената и система националне безбедности Републике Србије у целини, до изучавања постулата и праксе управљања и руковођења процесима и организацијом националне безбедности на стратегијском нивоу.

Колико су се планови и програми наставе мењали за ових 11 генерација, имајући у виду веома битне и брзе промене безбедносних изазова? Како је организована настава, ко су предавачи?

– Предавања на ВСБО, поред наставничког и научног кадра Универзитета одбране, реализују и професори Универзитета у Београду и других акредитованих универзитета у систему нашег високог образовања. Такође, у наставном процесу учествују и научни сарадници и саветници института из области друштвено-хуманистичких наука, затим предавачи по позиву, еминентни стручњаци и функционери из државних органа и институција, укључујући Министарство одбране и Војску Србије, као и амбасадори великих сила акредитовани у Београду, у улози гостујућих предавача.

Оно што даје посебан квалитет наставном процесу током његове реализације је то што је свако предавање интерактивног карактера и практично постаје форум за размену мишљења и дискусију између наставника и полазника, чиме се додатно доприноси развоју креативног размишљања и свеобухватног приступа полазника за ре-

шавање комплексних стратешких безбедносних проблема и ситуација.

Ако за пример узмемо само 11. класу ВСБО, која је успешно завршила усавршавање на ВСБО 2022. године, на свим предавањима и посебним облицима наставе (семинарима, вежбама, студијским посетама и путовањима) дискутовано је рецимо о свим аспектима кризе на истоку Европе, као и о могућностима за решавање косовско-метохијског проблема на стратегијском нивоу – што је била и тема завршне вежбе и заједничког завршног рада те класе полазника високих студија безбедности и одбране. То најбоље показује колико Универзитет одбране и ВСБО, као организацијска целина ШНО „Војвода Радомир Путник”, посвећују пажњу планирању, организовању и надасве актуелизацији садржаја наставног процеса за сваку нову генерацију полазника Високих студија безбедности и одбране.

Студијска путовања и посете битним институцијама су важан сегмент усавршавања.

– У савременим системима едукације будућих лидера, посебно за стратегијски ниво управљања и руковођења, неопходно је да они стекну непосредан увид и директно сагледају организацију и функционисање најзначајнијих елемената управљачког и извршног дела система националне безбедности Републике Србије, њихово место и улогу у систему, као и функционалне везе са другим елементима јединственог система наци-

оналне безбедности. Прецизније, то је *conditio sine qua non* за преузимање одговорности на руководећим функцијама и позицијама у сваком друштвеном систему, посебно тако сложеном као што је систем националне безбедности.

Водећи се наведеним, Програмом усавршавања ВСБО обухваћене су, као посебни облици наставе, и студијске посете одређеним елементима управљачког дела (који по *Сйрашетији националне безбедности РС* чине Народна скупштина, председник Републике, Влада и Савет за националну безбедност) и извршног дела система националне безбедности (систем одбране, систем унутрашње безбедности, безбедносно-обавештајни систем и други субјекти значајни за националну безбедност). Наравно да је нај-

више времена издвојено за упознавање са функционисањем система одбране и посете одређеним организацијским целинама Министарства одбране, команда оперативног нивоа и јединицама Војске Србије, као и привредним друштвима из групације Одбрамбене индустрије Србије. Међутим, неизоставни део наставног процеса су и посете и упознавање полазника са функционисањем и текућим задацима министарства спољних и унутрашњих послова, Безбедносно-информативне агенције, Канцеларије Савета за националну безбедност, али и других елемената и субјекта извршног дела система националне безбедности Републике Србије.

Ради упознавања са системима колективне безбедности и одбране и са националним системима безбедности дру-

Имајући у виду чињеницу да национална безбедност није предмет интересовања и деловања само „министарства силе”, војске, полиције и специјализованих служби већ свих елемената управљања државом, као и друштва у целини, било је неопходно да се на једном месту окупи и усавршава кадар за управљање и руковођење елементима и процесима система националне безбедности на стратегијском нивоу у нашој држави

Једанаеста класа Високих студија безбедности и одбране

гих држава, а у оквиру реализације Програма усавршавања ВСБО и планова међународне сарадње Универзитета и Министарства одбране, за полазнике ВСБО су до сада организована студијска путовања и посете седиштима НАТО-а (Брисел) и ОДКБ (Москва), Руској Федерацији, Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске, Републици Француској и Босни и Херцеговини, укључујући и обилазак институција Републике Српске.

Како се долази до могућности усавршавања на Високим студијама безбедности и одбране?

– Високе студије безбедности и одбране намењене су усавршавању актуелних и будућих руководиоца и лидера стратегијског нивоа у елементима система националне безбедности. С нормативног аспекта посматрано, критеријуме за пријем полазника дефинише Управа за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране у складу са *Законом о војном образовању*, Правилником о облицима усавршавања и ближним условима, начину и поступку реализације посебних програма усавршавања професионалних припадника Војске Србије и државних службе-

Програм усавршавања ВСБО од самог почетка дефинисан је релативно флексибилно, с обзиром на шире постављен дијапазон тема и садржаја за изучавање, тако да омогућава наставницима да са сваком генерацијом полазника обрађује и дискутује о актуелним процесима националне и међународне безбедности, односно да детерминисана теоријска знања обогате са знањима и примерима из текуће праксе међународних односа, као и о савременим безбедносним изазовима, ризицима и претњама

ника и Правилником о школовању лица из грађанства у војним школама. Припадници страних земаља примају се на усавршавање у складу са Правилником о школовању странаца у МО и ВС, потписаним споразумима и плановима међународне сарадње у области одбране.

Сходно томе кандидати за пријем на ВСБО су: 1) професионална војна лица чина пуковника или вишег чина на служби у МО и ВС и државни службеници на служби у МО; 2) државни службеници министарстава и агенција Владе Републике Србије, представници Народне Скупштине, у складу са политиком позивања на усавршавање МО Републике Србије; 3) професионална војна лица чина пуковника (бригадира) или вишег чина, цивилна лица на служби у страним оружаним снагама, као и државни службеници страних земаља, такође у складу са политиком позивања на усавршавање Министарства одбране Републике Србије и постигнутим билатералним споразумима. Одлуку о пријему и упућивању на усавршавање на Високе студије безбедности и одбране доноси министар одбране.

Начелно је предвиђено да Програм усавршавања ВСБО похађа до 15 полазника. Тај број је у претходне две генерације премашен, па је у десетој класи усавршавања завршило 17, а у једанаестој чак 20 полазника, при чему треба нагласити да је број „цивилних“ полазника био већи од броја војних.

То је својеврсно признање квалитету и ефикасности организације, програма и садржаја усавршавања на Високим студијама безбедности и одбране и најбољи показатељ да су оне препознате као свеобухватни облик додатне и континуиране едукације кадрова за потребе система националне безбедности.

С поносом треба истаћи да многи полазници ВСБО данас заузимају високе руководеће функције у систему националне безбедности – од министарских и функција државних секретара и помоћника министара, затим других високих руководећих дужности у министарствима и агенцијама Владе Републике Србије, па до командантских и руководећих дужности на стратегијском, оперативном и здружено-тактичком нивоу у Војсци Србије. То је можда и најбољи доказ успешности, али и потребе за таквим обликом усавршавања кадрова за системе националне безбедности и одбране, као што су то Високе студије безбедности и одбране. |